

НОВІКОВ МИХАЙЛО ОЛЕКСАНДРОВИЧ

здобувач вищої освіти ступеня бакалавра
Навчально-наукового інституту поліцейської
діяльності, Національна академія внутрішніх справ

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ ЯК ЕЛЕМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ

У сучасних умовах стрімкого розвитку інформаційних технологій та цифровізації суспільства суттєво трансформуються підходи до здійснення кримінального провадження. Впровадження цифрових технологій у діяльність органів досудового розслідування та суду стає невід'ємною складовою ефективного функціонування системи кримінальної юстиції, а також важливим елементом забезпечення державної безпеки України.

Генеральний прокурор України Руслан Кравченко наголошує на тому, що в умовах війни електронний доказ є «доказом №1» для фіксації агресії, а захист бізнесу від безпідставного тиску - пріоритетом на 2026 рік [1].

Актуальність дослідження зумовлена зростанням кількості кримінальних правопорушень, пов'язаних із використанням інформаційно-телекомунікаційних систем, а також необхідністю адаптації кримінального процесу до умов цифрового середовища. Особливого значення набувають питання використання електронних доказів, забезпечення їх належності, допустимості та достовірності, а також захисту від несанкціонованого втручання. Крім того, у контексті сучасних викликів, зокрема кіберзагроз, інформаційних атак та гібридної війни, цифрові технології виступають важливим інструментом зміцнення національної безпеки.

Реалізація цифрових технологій у кримінальному провадженні проявляється у впровадженні електронного документообігу, використанні відеоконференцзв'язку під час проведення процесуальних дій, можливості дистанційного здійснення окремих слідчих (розшукових) дій, а також у застосуванні сучасних методів збору, фіксації та аналізу електронних доказів. Водночас зазначені процеси потребують належного нормативно-правового регулювання та вироблення єдиної правозастосовної практики.

Таким чином, дослідження використання цифрових технологій у кримінальному провадженні є актуальним як з теоретичної, так і з практичної точки зору, оскільки сприяє підвищенню ефективності розслідування кримінальних правопорушень і забезпеченню належного рівня державної безпеки України.

В ст. 99 КПК України зазначено, що «документом є спеціально створений з метою збереження інформації матеріальний об'єкт, який містить зафіксовані за допомогою письмових знаків, звуку, зображення тощо відомості, які можуть бути використані як доказ факту чи обставин, що встановлюються під час кримінального провадження. До документів, за умови наявності в них відомостей, передбачених КПК України, можуть належати матеріали фотозйомки, звукозапису, відеозапису та інші носії інформації (у тому числі комп'ютерні дані)» [2].

Також, вся документація, яка ведеться в кримінальному провадженні, а саме різні рапорта, протоколи і тому подібне, тобто усі процесуальні документи, можуть вестись як і в цифровому варіанті, так і в паперовому.

До прикладу, в ч. 1 ст. 232 КПК України зазначено, що допит осіб, впізнання речей чи осіб під досудового розслідування можуть бути проведенні по відеоконференції при прямий трансляції у окремих випадках. Цей перелік випадків не є вичерпним. Він підлягає розширеному тлумаченню, оскільки містить оціночну категорію «наявність інших підстав, визначених...достатніми» [2].

Як зазначено в ч.2 вищезазначеної статті КПК України: «рішення про здійснення дистанційного досудового розслідування приймається слідчим, прокурором, а в разі здійснення у

режимі відеоконференції допиту - слідчим суддею з власної ініціативи або за клопотанням сторони кримінального провадження чи інших учасників кримінального провадження» [2].

Ключові організаційні та правові основи функціонування електронного документообігу й застосування електронних документів визначено в ЗУ «Про електронні документи та електронний документообіг» [3].

Доречно водночас зазначити Закон «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» [4]. Його положення регламентують правові та організаційні засади захисту життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства та держави, а також національних інтересів України в кіберпросторі; окреслює ключові цілі, напрями й принципи державної політики у сфері кібербезпеки, визначає повноваження відповідних суб'єктів і встановлює основи координації їх діяльності у цій сфері.

Використання цифрових технологій у кримінальному провадженні є важливим напрямом модернізації кримінальної юстиції України та невід'ємним елементом забезпечення державної безпеки. Запровадження електронних доказів, розвиток кібербезпеки та можливість проведення дистанційних слідчих (розшукових) дій можуть сприяти підвищенню ефективності, оперативності та неупередженості кримінального процесу, але за умови врахування стандартів досудового розслідування та прав людини.

На практиці існує низка проблем, пов'язаних відсутністю єдиної практики оцінки електронних доказів, а також ризиками втручання в інформаційні системи та, як наслідок, порушенням прав людини. Це обумовлює необхідність подальшого вдосконалення законодавства, гармонізації національних норм із міжнародними стандартами та впровадження сучасних технологічних рішень у сфері кримінального провадження.

Таким чином, ефективне використання цифрових технологій здатне забезпечити належний баланс між інтересами правосуддя та захистом прав і свобод людини, а також підвищити рівень протидії сучасним загрозам, у тому числі у сфері кібербезпеки, що є ключовим чинником зміцнення державної безпеки України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кравченко Р. В умовах війни електронний доказ є «доказом №1». // *Facebook* : [офіц. сторінка Генерального прокурора]. 2026. URL: <https://www.facebook.com/RuslanKravchenkoKyiv/>. Назва з екрана.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9-10, № 11-12, № 13. С. 88.
3. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 № 851-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 36. Ст. 273. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>.
4. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України : Закон України від 05.10.2017 № 2163-VIII // *База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text>.

ПАВЛЕНКО ВІТАЛІЙ ЮРІЙОВИЧ

курсант Київський інститут Національної гвардії
України

СУЧАСНІ МІШЕНЕВІ СИСТЕМИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ СТРІЛЬБ

Розвиток практичної стрілецької підготовки в сучасних силових структурах дедалі більше пов'язується не лише з удосконаленням зброї та боєприпасів, а й з оновленням мішеневої інфраструктури. Якщо традиційна мішень виконувала переважно функцію фіксації факту влучання, то сучасна мішенева система перетворюється на повноцінний елемент навчально-